

Høydepunkter

Highlights

2022

Det Norske Videnskaps-Akademi

The Norwegian Academy of Science and Letters

**Det Norske
Videnskaps-Akademi**

The Norwegian Academy
of Science and Letters

Preses Lise Øvreås Om Akademiet

I mitt første år som preses åpnet samfunnet opp, etter to år med pandemi og nedstengning. Åpne møter, hvor mennesker deltar fysisk for å lære og for å bli inspirert, kan aldri undervurderes. Forskningsformidling og gode diskusjoner gjøres best når mennesker møter hverandre, og betydningen av dette så vi tydelig i 2022.

En av Akademiets hovedoppgaver er å dele ut priser, og i 2022 ble det delt ut ekstra mange, ettersom pandemien umuliggjorde utdelingsseremonier de to foregående årene. Det førte til at hele fire Abelpremottakere fikk sin velfortjente hyllest, i tillegg til årets vinner Dennis Sullivan. Akademiet delte også ut Kavliprisen til atten forskere. To av mottakerne, Huda Zogbi og Ardem Patapoutian, vokste opp i samme nabolag i Beirut. Begge måtte forlate et krigsherjet Libanon og endte opp i USA. I 2022 stod de sammen på scenen i Oslo Konserthus og mottok Kavlimedaljen fra H.M. Kong Harald, et sterkt øyeblikk som gjorde inntrykk på mange.

Solidaritet

Da Russland angrep Ukraina 24. februar, heiste Akademiet Ukrainas flagg i solidaritet. Angrep på demokratiet, krigen i Europa og flykntingers situasjon påvirker oss og har vært tema under Nansen minneforelesning og Nansensymposiet. Konsekvensene av krigen, sikkerhetspolitiske utfordringer og energipriser har også vært tema på møter i Akademiet.

Vitenskapsråd og bærekraft

Min rolle som preses har i 2022 vært kombinert med rollen som klima- og havforsker. Som forsker har jeg hatt anledning til å gi råd til beslutningstakere gjennom FN's klima- og miljøtoppmøter. Slikt arbeid med å fremme vitenskapen fortsetter blant annet gjennom internasjonale akademiorganisasjoner og Akademiets vitenskapsrådgivning.

FN's generalforsamling besluttet i 2017 at tiåret fra 2021 til 2030 skal være FN's Havforsknings-tiår for bærekraftig utvikling. Som medlem i Nasjonalkomiteen for havforskningstiåret skal vi være ambassadører og bidra til å heve kunnskapen om havet for å sikre at norsk innsats oppnår tiårets mål. Dette har vært med på å underbygge Akademiets strategisatsning på *Bærekraftig hav*.

Gjennom møteserien *Bærekraftig hav* har vi satt dagsaktuelle spørsmål på agendaen, deriblant Havpanelet, havets vegetasjon og lakseskatten. På den politiske dialogarenaen Arendalsuka samlet vi både posisjon og opposisjon, og kunne konkludere med tverrpolitisk enighet om satsning på havvind. Dette ble en vellykket møteplass for forskere, politikere og embetsverk, og fungerte både som vitenskapsrådgivning og forskningsformidling.

Vi har også i år hatt fokus på arbeidet med vitenskapsrådgivning og vi ønsker å bidra til at politikere og andre beslutningstakere får kunnskapsbaserte innspill til sine prosesser. Vår styrke her er at vi er en uavhengig stemme i det norske samfunnet.

Forside: Den amerikanske matematikeren Dennis Sullivan mottar Abelpreisen fra H.M. Kong Harald.
Cover page: American mathematician Dennis Sullivan receives the Abel Prize from H.M. King Harald.

Foto/photo: Naina Helén Jåma.

Preses i Akademiet, professor i geomikrobiologi Lise Øvreås.

Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

Lise Øvreås, President of The Norwegian Academy of Science and Letters

President Lise Øvreås About the Academy

During my first year as President of The Norwegian Academy of Science and Letters we experienced the reopening of society after two years of lockdown due to the pandemic. Open meetings, where people can actually come together and be inspired, must not be underestimated. Good discussions take place when people are able to meet physically, and the importance of this became very clear during 2022.

One of the Academy's main tasks is the awarding of scientific prizes. In 2022 we had an extra large number of distinguished guest and laureates at the prize ceremonies, since the ceremonies of the two previous years had been postponed due to the pandemic. In 2022 we celebrated the Abel Prize laureate Dennis Sullivan, and four previous Abel Prize laureates received a well deserved homage during the Abel Prize Week.

The Academy also organized the Kavli Prize Week, which celebrated as many as 18 outstanding scientists. Two of the laureates, Huda Zogbi and Ardem Patapoutian, grew up in the same neighbourhood in Beirut. Both were forced to leave a war ravaged country, and ended up in the US. In 2022 they stood side by side on stage in Oslo Concert Hall, receiving the Kavli Prize Medal from HM King Harald; a moment which made a strong impression.

Solidarity

After the Russian invasion of Ukraine on 24th of February, the Academy hoisted the Ukrainian flag in solidarity. Attacks on democracy, the war in Europe and its consequences, the refugee crisis and the energy crisis are subjects that have been discussed in the Academy this year.

Science advice and sustainability

My role as President of the Academy is combined with my role as a climate and ocean researcher. As a scientist I have been in position to give advice to policy makers through the United Nations climate and environment meetings. This work continues through international academy organizations and our Academy's science advice work.

We are now well into the period the United Nations has called the UN Decade of Ocean Science for Sustainable Development. As its ambassadors we shall contribute to raising the level of knowledge about the ocean and aim to ascertain that Norway reaches its sustainability goals. One of our main projects in 2022 has been the meeting series on *Sustainable Ocean*, which has raised a number of important subjects.

Science advice has been a main focus this year as well as previous years. The Academy aims to contribute to science for policy, and our independent position is one of our strengths.

Generalsekretæren Året 2022

Året begynte med besøk fra ny minister for forskning og høyere utdanning, Ola Borten Moe (Sp). Dette ga oss anledning til å snakke om Akademiets rolle i å fremme grunnleggende og lang-siktig forskning. Akademiet har uttrykt bekymring for omlegging av forskningspolitikken, blant annet relatert til utviklingen i Norges Forskningsråd (NFR).

Akademiet – en arena for dialog

Etter nesten to år med digitale møter på grunn av pandemien, har det vært travelt i Akademiet. I tillegg til akademi-møtene og formiddagsmøtene har vi arrangert møteserien *Bærekraftig hav* og en stor seminarserie om energisituasjonen i Europa i samarbeid med Norges Tekniske Vitenskapsakademi (NTVA).

Krig i Europa

Akademiet er medlem av internasjonale akademiorganisasjoner som inkluderer både ukrainske og russiske forskere. Sammen med en rekke internasjonale vitenskapsakademier har vi uttrykt solidaritet med det ukrainske folket. Vi fordømmer krigen, og vi er engstelige for de konsekvensene den russiske aggresjonen har for fred og sikkerhet, ikke bare i Europa, men også globalt. Vi er dypt bekymret for den humanitære krisen som er under oppseiling.

Generalsekretær i Akademiet, professor i sosiologi (UiO), Gunn Elisabeth Birkelund.
Secretary General, Professor Gunn Elisabeth Birkelund.
Foto/photo: Unni Irmelin Kvam.

The Secretary General The Year 2022

At the beginning of the year we had a visit from the new Minister for Research and Higher Education, Ola Borten Moe. This gave us an opportunity to speak about The Academy's role as an advocate for basic and long term science.

The Academy – an arena for dialogue

After nearly two years of only digital meetings, this year has been busy for the Academy. In addition to the monthly academy meetings, we have organized the meeting series *Sustainable Ocean*, and a series of seminars on the subject of the energy situation in Europe, the latter in collaboration with The Norwegian Academy of Science and Technology (NTVA).

War in Europe

Our Academy holds memberships in international academy organizations that include both Ukrainian and Russian scientists. Along with several other international academies of science we have expressed solidarity with the Ukrainian people.

We are anxious about the impact of the Russian aggression on peace and security, not only in Europe, but also in the world at large, and we are deeply troubled by the ongoing humanitarian crisis.

Forskningspriser

I en uke er scenelyset rettet mot noen av verdens beste forskere: Hele 17 av 18 Kavliprismenn fra to utdelingsår – 2020 og 2022 – stod på podiet i Oslo Konserthus da H.M. Kong Harald delte ut Kavliprisen innen astrofysikk, nano- og nevrovitenskap. Slike store begivenheter bidrar til å rette søkelyset mot Norge som forskningsland.

Etter nedstengningen var dette første anledning på flere år til å ta imot forskere fra hele verden og å hedre dyktige internasjonale forskere med forskningspriser. På denne måten medvirker Akademiet til at landets høyere utdanningsinstitusjoner, professorer og studenter får muligheter til å danne forskningssamarbeid og nettverk.

Kavliprismennene fra 2020 og 2022 feires i Oslo Konserthus. Kavli Prize Laureates of 2020 and 2022 are celebrated onstage in the Oslo Concert Hall. Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

Science Prizes

For a whole week, the spotlight is directed towards some of the world's best scientists. In the Kavli Prize Ceremony at the Oslo Concert Hall, 17 out of 18 Kavli Prize laureates for two years, both 2020 and 2022, were on stage, when His Majesty King Harald presented them with their medals for the Kavli Prize in astrophysics, nanoscience and neuroscience. This was an important event for Norway as a country of science, and a great opportunity to celebrate outstanding international scientists.

After the lock down, this was the first occasion in several years to welcome researchers from all over the world to Norway and an opportunity to honor international and talented researchers. The research prizes awarded by the Academy represent a possibility to form research collaborations and networks within Norway's higher education institutions, by and for professors and students alike.

Kavliprisuka 2022 – Feiringen av Kavliprisen

Kunngjøringen av Kavliprisen i juni er startskuddet for Kavliprisuka i september. Prisen er oppkalt etter industrigründer Fred Kavli (1927-2013).

Kontakten mellom Det europeiske forskningsrådet (ERC) og Kavliprisens partnere, Kunnskapsdepartementet (KD), Kavli Foundation og Akademiet, er viktig for prisen. Presidenten i European Research Council, Maria Leptin, var gjest under Kavliprisuka. ERC finansierer noen av Kavliprissvinnernes prosjekter.

Samarbeid med Munch

Under arrangementet *Science meets art* ble Kavliprissvinnerne intervjuet i Munchmuseet. Vitenskapsshowet var ledet av journalistene Vivienne Parry (tidligere BBC) og Danielle George (professor, University of Manchester).

Vitenskapsformidling er viktig for Akademiet. BBC produserte i samarbeid med Akademiet to dokumentarer, *Going Big* (astrofysikk) og *Going Small* (nanovitenskap). Serien ble presentert av professor og vitenskapsformidler Jim Al-Khalili, som også var seremonimester under prisutdelingen i Oslo Konserthus. Serien er vist på BBC og sett av millioner. Den er også solgt videre til flere kringkastere på flere kontinenter.

Kavliprissvinnerne besøkte også NTNU i Trondheim, som var vertskap for de faglige symposiene innen nano- og neurovitenskap. Astrofysikerne besøkte Hansteens observatorium i Oslo og holdt symposiet i astrofysikk på Akademiet.

Kavlibanketten

Lokalmat og bærekraft var stikkord for banketten. Matgründer Andreas Viestad og Geitmyra Matkultursenter lagde en meny basert på norske råvarer. Ungdom fra matkultursenteret var med på å forberede maten, som ble servert på banketten for 550 personer i Oslo rådhus. Forskningsminister Ola Borten Moe var vertskap, og president i Max-Planck-Gesellschaft, Martin Stratmann, holdt hovedtalen. Max-Planck-Gesellschaft er en av institusjonene som bidrar med medlemmer til Kavlipriskomiteene.

Å feire forskning innebærer også arrangementer for ungdom. Gjennom *Emerging talents* møtte 300 elever i videregående skoler fra Viken og Oslo Kavliprissvinnerne Conny Aerts og Huda Zoghbi, samt medlem i nevrokomiteen, Naomi Halas. Forskerne fortalte om hvordan de ble interessert i realfag og ungdommene i salen stilte så mange spørsmål at det var med nød og neppe at forskerne rakk å innta plassene sine før prisseremonien.

Kavliprismottakere 2022 i astrofysikk; Roger Ulrich (USA), Jørgen Christensen-Dalsgaard (Danmark) og Conny Aerts (Belgia). Kavli Prize Laureates in astrophysics: Roger Ulrich (USA), Jørgen Christensen-Dalsgaard (Denmark) og Conny Aerts (Belgium).

Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

Kavliprisen 2022 i nanovitenskap ble tildelt (f.v.) George M. Whitesides (USA), Ralph G. Nuzzo (USA), Jacob Sagiv (Israel, Romania), og Paul Wiss som mottok prisen på vegne av David L. Allara (USA). Kavli Prize Laureates 2022 in nanoscience, (left to right): George M. Whitesides (USA), Ralph G. Nuzzo (USA), Jacob Sagiv (Israel, Romania), and Paul Wiss who recieved the prize on behalf of David L. Allara (USA).

Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

Kavliprisen 2022 i nevrovitenskap ble tildelt (f.v.) Christopher A. Walsh (USA), Jean-Louis Mandel (Frankrike), Harry T. Orr (USA) og Huda Y. Zoghbi (USA, Libanon).

Kavli Prize Laureates 2022 in neuroscience: (Left to right) Christopher A. Walsh (USA), Jean-Louis Mandel (France), Harry T. Orr (USA) and Huda Y. Zoghbi (USA, Lebanon). Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

Celebrating the Kavli Prize Week

The Kavli Prize is named after industry magnate Fred Kavli (1927-2013). The Kavli Prize is a collaboration between The Kavli Foundation (US), The Norwegian Ministry for Research and Higher Education and The Academy.

Collaboration with the Munch Museum

Science meets art was the name of an event held in The Munch Museum during the Kavli Prize Week, where science journalists Vivienne Parry (BBC) and Danielle George (University of Manchester) interviewed the Kavli Prize laureates.

Science communication

Science communication is of great importance to our Academy. In a collaboration with the BBC we produced two documentaries: *Going Big* (astrophysics) and *Going Small* (nanoscience). The series was presented by Jim Al-Khalili, who was also Master of Ceremonies during the Kavli Prize Ceremony in The Oslo Concert Hall. The films were shown on BBC and have been viewed by millions.

The Kavli Banquet

Local produce and sustainability were key words for the Kavli Prize Banquet, which was hosted by The Ministry of Research and Higher Education. President of Max-Planck-Gesellschaft, Martin Stratmann, was main speaker at the banquet.

Stjernemøte: Elever fra videregående skoler i Viken og Oslo møtte forskere på arrangementet *Emerging talents* under Kavliprisuka. Pupils from upper secondary schools in Viken and Oslo met with the scientists at the event *Emerging Talents* during the Kavli Prize Week.

Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

(F.v.): Kunstner Amina Sahan, Lise Øvreås og H.M. Kong Harald under Kavlibanketten i Oslo rådhus.

(From left to right): Artist Amina Sahan, President Lise Øvreås og H.M. King Harald of Norway during the Kavli Prize Week in Oslo. Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

Abelprisen 2022 – Abelprisuka

Abelprisen ble utdelt for 20. gang i 2022. Prismottager var den amerikanske topologen Dennis Parnell Sullivan «for hans banebrytende bidrag til topologien i bred forstand, og særlig til dens algebraiske, geometriske og dynamiske aspekter.»

Under Abeluka ble Abelforesningene holdt av prisvinner Dennis Sullivan, Michael J. Hopkins, (Harvard University) og Étienne Ghys, (ENS Lyon). På programmet stod også en samtale om matematikk som investorverktøy med den amerikanske filantropen, matematikeren og hedge-fund-investoren Jim Simons, matematiker Nils A. Baas, (NTNU) og Nicolai Tangen, leder av Oljefondet. Opptak fra Abelprisforelesningene når et stort globalt publikum på YouTube.

Et spesielt innslag i år var arrangementet *Young math talents meet mathematicians at the Academy*, der unge norske og internasjonale matematikktalenter fra UngeAbel og Abelkonkurransen fikk et stjernemøte med en rekke Abelprisvinnere og andre matematikere. NRK Supernytt viste innslag med vinnerne av UngeAbel. I tillegg ble en film fra arrangementet produsert til Abelprisens YouTube-kanal.

Niels Henrik Abel (1802-1829) hedres med kransenedleggelse ved Gustav Vigeland's Abelmonument: Hillel Furstenberg (Abelprisen 2020, Israel), László Lovász (Abelprisen 2021, Ungarn), Dennis Sullivan (Abelprisen 2022, USA), Endre Szemerédi (Abelprisen 2012, Ungarn/USA) og Gregory Margulis (Abelprisen 2020, USA).

Honouring Niels Henrik Abel (1802- 1829) with a wreath laying ceremony at Gustav Vigeland's Abel monument: (Left to right) Hillel Furstenberg (Abel Prize 2020, Israel), László Lovász (Abel Prize 2021, Hungary), Dennis Sullivan (Abel Prize 2022, USA), Endre Szemerédi (Abel Prize 2012, Hungary/USA) and Gregory Margulis (Abel Prize 2020, USA).

Foto/photo: Natalia Demina.

Celebrating the Abel Prize and Abel Prize Week

The Abel Prize was awarded for the 20th time in 2022. The laureate was American topologist Dennis Parnell Sullivan, who was awarded the prize for "his groundbreaking contributions to topology in its broadest sense, and in particular its algebraic, geometric and dynamical aspects".

The Abel Lectures this year were held by Abel Prize Laureate Dennis Sullivan, Michael J. Hopkins, (Harvard University) and Étienne Ghys, (ENS Lyon). Other events included a recorded conversation on stage between American philanthropist, mathematician and hedge fund investor Jim Simons, mathematician Nils A. Baas (NTNU) and Nicolai Tangen, Head of the Norwegian Government Pension Fund Global, informally called The Norwegian Oil Fund.

Matematikk som investorverktøy: Samtalen mellom investor og filantrop Jim Simons, matematiker Nils A. Baas og leder for Statens pensjonsfond utland, Nicolai Tangen har blitt populær på YouTube.

Mathematics as an investor tool: The conversation between investor and philanthropist Jim Simons, mathematician Nils A. Baas and Head of the Norwegian Pension Fund abroad, Nicolai Tangen, has become popular on YouTube.

Foto/photo: Ola Gamst Sæther.

Leder av Abelkomiteen, Hans Munthe-Kaas redegjorde for Sullivans bidrag til matematikken.

Chair of the Abel Committee, Hans Munthe-Kaas explained Sullivan's mathematical contributions. Foto/photo: Naina Helén Jáma.

Dennis Sullivan.

Foto/photo: Natalia Demina.

Bærekraftig hav – Akademiets satsning for 2022

Vi er godt inne i FNs havforskningstår for bærekraftig utvikling. Havet er i krise, men havet kan også by på løsninger på de utfordringene vi står overfor, men det haster å få på plass konkrete planer. Dette var noen av hovedkonklusjonene da Akademiet oppsummerte møteserien *Bærekraftig hav*.

Preses i Akademiet, Lise Øvreås, slår fast at vi må heve kunnskapen om havet og sørge for at samfunnet tar kunnskapen i bruk for å kunne nå FNs bærekraftsmål, blant annet ved å sikre en grønn omstilling, bedre havmiljø og god havforvaltning.

Møteserien *Bærekraftig hav* belyste gjennom seks møter aktuelle tema. Møtene ble formidlet som en TV-produksjon, tilpasset både publikum i Kavlisalen og et digitalt publikum på YouTube. Journalist Ole Torp var programleder. Serien ble utviklet av Akademiet i samarbeid med Peter M. Haugan fra Havforskningsinstituttet og UiB. Serien mottok også støtte fra Bergesenstiftelsen.

Tidligere statsminister Erna Solberg (H) var initiativtaker og første leder av det internasjonale Havpanelet. Her er hun sammen med generalsekretær Gunn E. Birkelund (t.v), og preses og havforsker Lise Øvreås, under det første møtet om bærekraftig hav. Previous Prime Minister Erna Solberg initiated The High Level Panel for a Sustainable Ocean. Here with Secretary General Gunn E. Birkelund (left) and President Lise Øvreås during the first meeting in the *Sustainable Ocean* meeting series. Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

En rekke politikere har besøkt Akademiet under serien. Satsningen har bidratt til at Akademiet har styrket sin posisjon som en attraktiv møteplass for forskning og politikk.

Sunniva Gylver (Natur og ungdom) var blant panel-deltakerne under debatten på Arendalsuka om Bærekraftig hav. Det var tverrpolitisk enighet om havvind blant deltakerne.

Sunniva Gylver (Nature and youth) was among the panelists during the debate at the Arendalsweek where the topic was offshore wind energy.

Foto/photo: Pål Pettersen.

Sustainable Ocean – The Academy's main project

We are now in the midst of The United Nations Decade of Ocean Science for Sustainable Development. The world oceans are in a crisis, but the ocean may also hold the key to solving the climate challenges that the world is facing. These are some of the conclusions that summed up the Academy's meeting series *Sustainable Ocean*.

President of the Academy, Lise Øvreås, states that it is of the utmost importance to strengthen our knowledge of the ocean and to use this knowledge to ensure that Norway works towards achieving the UN goals for a sustainable ocean.

The meeting series *Sustainable Ocean* consisted of 6 meetings that brought together policy makers and scientists to discuss current issues, and was organized in collaboration with The Institute of Marine Research.

Foto/photo: Erling Svensen.

Nansen – 100 år siden Nobels fredspris

Konferanse

Fridtjof Nansen var forsker og menneskerettighetsforkjemper. Hans viktige engasjement ble løftet fram da Akademiet arrangerte en konferanse i samarbeid med De Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, i anledning at det var 100 år siden Fridtjof Nansen mottok Nobels fredspris i 1922. Samme år mottok den danske fysikeren Bohr Nobelprisen i fysikk. Dette ble anledningen for at det danske akademiet feiret Bohr med en tilsvarende konferanse i København.

Nansen minneforelesning

Under Nansen minneforelesning på Nansens fødselsdag 10. oktober, holdt jurist Maja Janmyr foredrag om flyktning-situasjonen i verden. Forelesningen, som var utarbeidet i samarbeid med filosof Andreas Føllesdal, tok for seg blant annet svakheter og styrker ved dagens internasjonale flyktningerrett. Nansens tanker og løsninger, for eksempel Nansenpasset, er fremdeles aktuelle i dag.

Maja Janmyr, professor i internasjonal migrasjonsrett (UiO) holdt Nansens minneforelesning, *Om Nansenpasset og flyktningssituasjonen i Europa – da og nå*.

Professor of International Migration Law Maja Janmyr gave the Nansen Memorial Lecture 2022. Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

Ærespreses i Akademiet, H.M. Kong Harald deltok, sammen med Kari Veiteberg, biskop i Oslo bispedømme.

Honorary President of the Academy, His Majesty King Harald participated together with bishop in Oslo, Kari Veiteberg.

Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

Nansen – 100 years after The Nobel Peace Prize

Conference

Fridtjof Nansen was both a scientist and a human rights advocate. His important work was highlighted in a conference that The Academy organized in collaboration with The Royal Danish Academy of Science, on the 100th anniversary of Nansen being awarded the Nobel Peace Prize. The very same year – 1922 – the Danish Physicist Niels Bohr was awarded the Nobel Prize in physics. The conference explored Nansen's contributions to both human rights and sciences.

Nansen memorial lecture

The Fridtjof Nansen Memorial Lecture is held annually on Fridtjof Nansen's birthday, October 10th. This year the lecture was given by Maja Janmyr, on the subject of migration law and the refugee situation in the world today. Nansen's work and ideas are still relevant.

Akademiet – en medlemsorganisasjon

Akademiet er en medlemsorganisasjon med 260 plasser, fordelt på 120 plasser i klassen for humaniora og samfunnsvitenskap og 140 plasser i Den matematisk-naturvitenskapelige klasse. Tar vi med medlemmer over 70 år og de utenlandske medlemmene, har Akademiet nærmere 950 medlemmer totalt. Tradisjonelt har Akademiet vært en mannsdominert organisasjon, men kvinneandelen er økende. I 2022 var sju av 18 nyinnvalgte medlemmer kvinner. Generalsekretæren holder kontakten med medlemmene i inn- og utland gjennom møter, utvalgsmøter og nyhetsbrev.

Ytringsfriheten utfordres fra mange kanter. *Hvordan kan vi bedre ytringsfriheten i academia?* var tittelen på årsmøteforelesningen som ble holdt av jurist Anine Kierulf. Hun ledet regjeringens ekspertgruppe om ytringsfrihet i academia.

Fridtjof Nansens belønning for fremragende forskning ble tildelt professor i filosofi, Øystein Linnebo (UiO). Fridtjof Nansens belønning for yngre forskere innen humaniora og samfunns-

vitenskap ble tildelt Natalia Kucirkova (UiS). Fridtjof Nansens belønning for yngre forskere innenfor realfag og medisin gikk til Eivind Andreas Baste Undheim (UiO).

I mars ble Akademiforelesningen i humaniora og samfunnsvitenskap holdt av den britiske filosofi-professoren Simon Critchley. Tema var mystisisme, og forelesningen er populær på YouTube.

De månedlige Akademimøtene er åpne for alle. Ett av årets Akademimøter holdes i Bergen. Alle møtene strømmes, og opptak formidles på YouTube og Akademiets nettsider.

Med økt fokus på vitenskapsrådgivning til beslutningstakere, valgte Akademiet å være til stede under Arendalsuka.

Internasjonale sammenslutninger

Akademiet er tilsluttet en rekke internasjonale akademisammenslutninger, blant annet:

- ISC (International Science Council)
- ALLEA (All European Academies)
- EASAC (European Academies Science Advisory Council)
- IAP (InterAcademy Partnership)

Akademiets utvalg for vitenskaprådgivning arbeider med å bearbeide kunnskapsrapporter innenfor energi, klima og livsvitenskap fra EU og European Academies Science Advisory Council (EASAC) til en norsk virkelighet.

I november la Akademiets utvalg for vitenskapsrådgivning fram matrapporten *Veier til et mer bærekraftig matsystem i Norge* på et møte der Kristin Halvorsen (Cicero) var moderator. Fem eksperter fra utvalget for vitenskapsrådgivning var oppnevnt som individuelle fagpersoner. Rapporten var ført i pennen av professor II Lise Kjølørød.

The Academy – A member organization

The Norwegian Academy of Science and Letters is a member organization. The members are divided into two classes: The Division of Humanities and Social Sciences has 120 seats, whilst the Division of Mathematics and Natural Sciences has 140 seats. Including members over the age of 70, and foreign members, the Academy has over 950 members. The Academy has traditionally been a male dominated organization, but the number of female members is increasing. In 2022, 7 out of 18 new members were female. The Secretary General keeps in contact with the members through meetings and newsletters.

The freedom of speech is under pressure on many accounts. Therefore, the topic was chosen for this years Annual Meeting. *How to strengthen the freedom of speech in Academia?*, was the title of the speech given by Associate Professor Anine Kierulf. She was head of the government appointed expert group on academic freedom of speech.

The Fridtjof Nansen award for excellence in science was awarded to Professor of Philosophy Øystein Linnebo (UiO). Natalia Kucirkova (UiS) was awarded the Fridtjof Nansen award for young scientists in the fields of humanities and social sciences, whilst Eivind Andreas Baste Undheim (UiO) received the award for young scientists in the fields of medicine and natural sciences.

The 2022 Academy Lecture was given by British Professor of Philosophy Simon Critchley. The subject was mysticism, and the lecture became popular on YouTube.

The monthly Academy meetings are open to all. Every year, one of the Academy meetings are held in Bergen. All meetings are streamed and recorded, and the films are made available on the Academy's YouTube channel and web sites.

With an increased focus on science advice for decisionmakers, the Academy held an event at the Arendal week. This is an important meeting place for politicians, media and academics.

Jurist Anine Kierulf holdt årsmøtetalen med tema: *Hvordan kan vi bedre ytringsfriheten i academia?* Hun ledet regjeringens utvalg om akademisk ytringsfrihet i 2022.

Associate Professor Anine Kierulf gave the main speech at the Academy's Annual Meeting, on the subject of academic freedom of speech. Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

International collaborations

The Academy is part of several international academy associations, including:

- ISC (International Science Council)
- ALLEA (All European Academies)
- EASAC (European Academies Science Advisory Council)
- IAP (InterAcademy Partnership)

The Academy's Science Advice Committee work with science reports within the fields of energy, climate and life science from the EU and European Academies Science Advisory Council (EASAC) and ensure to make such reports available for Norwegian policy makers.

In November the Academy's Science Advice Committee presented the food report *Ways to a More Sustainable Food System in Norway* in a meeting moderated by former politician Kristin Halvorsen (Cicero). Five experts from the committee were appointed as professional resources. The report was written by Professor Lise Kjølørød.

Bak f.v.: Øyvind Sørensen og Ola Borten Moe. Foran f.v.: Visepreses Kenneth Ruud, Gunn Elisabeth Birkelund, generalsekretær, og Lise Øvreås, preses.

Left to right: Øyvind Sørensen and Ola Borten Moe. Front row, left to right: Vice President Kenneth Ruud, Gunn Elisabeth Birkelund, Secretary General and President Lise Øvreås.

Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

Preses Lise Øvreås sammen med styreleder i Nansenfondet og de dermed forbundne fond Øyvind Østerud, og mottaker av Fridtjof Nansen belønning for framragende forskning, Øystein Linnebo. Preses Lise Øvreås together with the chairman of the Fridtjof Nansen award for excellence in science, Øyvind Østerud, and the recipient of Fridtjof Nansen reward for outstanding research, Øystein Linnebo.

Foto/photo: Thomas B. Eckhoff.

Samarbeid

VISTA

VISTA er et grunnforskningsprogram med røtter til 1985, finansiert av Equinor. Akademiets rolle er å sikre et godt og gjensidig samvirke mellom Equinor og norske forskermiljøer. I 2020 ble to VISTA-sentre etablert, et i Bergen og et i Trondheim. Samarbeidet med de to VISTA-sentrene fortsatte i 2022. Akademiets visepreses Kenneth Ruud er styreleder i VISTA.

Årlig arrangerer Akademiet det internasjonale VISTA-seminaret. Seminaret har dagsaktuelle tema, denne gangen var det Nord-sjøens rolle som energiknutepunkt i Europa som ble belyst. Seminaret samlet unge så vel som etablerte forskere. Tyske Miranda Schreurs tok for seg hvordan krigen i Ukraina påvirker europeiske gasspriser, mens Simen Moxnes fra Equinor snakket om Norges potensiale som europeisk energisenter.

Birkelandforelesningen

Birkelandforelesningen *Fountains in the sky – Following Earth's leaky atmosphere into space* ble holdt av Dr. Douglas Rowland, NASA Goddard Space Flight Center.

Årets Birkeland-Yarapris ble delt ut av Per Knudsen (Yara) til Dr. Kaiqi Xu (UiO) for hans doktorgradsavhandling i kjemi. Tittelen på avhandlingen var *Artificial Photosynthesis: Advanced nanomaterials and use of biocatalysis for novel photoelectrochemical cells*. Birkelandprisen er på 100.000 kroner.

Huset i Drammensveien 78

Villaen i Drammensveien var en privat residens for statsråd Astrups familie fra 1887 til 1898. I 1911 flyttet Vitenskapsakademiet inn. I dag brukes huset og Kavlisalen som en møteplass for vitenskap, politikk og kultur. Møtesalen er oppkalt etter initiativtaker til Kavliprisen, Fred Kavli.

Bygningen står i dag på Byantikvarens gule liste og har gjennomgått omfattende restaureringsarbeider de siste årene. Riksantikvaren arbeider nå med å frede deler av bygningen, et arbeid som begynte i 2019. Huset brukes i utstrakt grad, både til faglige møter, forskningsformidling og utleie. Det medfører kostnader til drift og vedlikehold, og Akademiet har blant annet igangsatt energisparende tiltak.

Collaborations

VISTA

VISTA is a programme for basic research, financed by Equinor. The Academy facilitates the collaboration between Equinor and Norwegian scientists. In 2020 two VISTA research centres were established, one in Bergen and one in Trondheim. The collaboration with these two centres continued in 2022. Vice President of the Academy, Kenneth Ruud, is chair of VISTA.

The Academy organizes the annual international VISTA seminar. The seminar highlights current affairs, and this year the subject was the role of the North Sea as an energy hub. Miranda Scheurs spoke of how the war in Ukraine impacts European gas prices, whilst Simen Moxnes, Equinor, spoke about Norway's potential as a European energy center point.

The Birkeland lecture

Fountains in the sky – Following Earth's leaky atmosphere into space was the title of the 2022 Birkeland lecture, which was held by Dr. Douglas Rowland, NASA Goddard Space Flight Center.

The Birkeland Yara Prize was awarded to Dr. Kaiqi Xu (UiO) for his PhD in chemistry, *Artificial Photosynthesis: Advanced nanomaterials and use of biocatalysis for novel photoelectrochemical cells*. The prize is 100.000 NOK.

The Villa in Drammensveien

The villa in Drammensveien was originally a private residence for the Astrup family from 1887 to 1898. In 1911 the Academy moved in. To this day the house is a meeting place for science, politics and culture. The Kavli Lecture Room is named after Fred Kavli. The house is a listed building, and has been through a long list of restorations over the last few years, including energy saving measures.

Akademiets styre The Board 2022

Styrets leder / President: Lise Øvreås

Styremedlemmer / Board Members:
Gunn Elisabeth Birkelund
Terje Lohndal
Kenneth Ruud
Reidunn Aalen
Ellen Mortensen
Helge Holden
Unni Olsbye
Tore Rem
Marina Tofting, ansattrepresentant,
Employee Representative

Varamedlemmer / Deputy Members:
Susanne Viefers
Hilde Sandvik
Sunniva Siem
Kristin B. Aavitsland
Hugo Lundhaug
Eva Halvorsen, vara for ansattrepresentant,
Deputy Employee Representative

Øyvind Sørensen, styrets sekretær,
Secretary of the Board

Presidium 2022 The Presidium 2022

Preses

President
Lise Øvreås

Generalsekretær

Secretary General
Gunn Elisabeth Birkelund

Visepreses, Klassen for humaniora og samfunnsvitenskap

Vice President, Class of
Humanities and Social Sciences,
Terje Lohndal

Visepreses, Den matematisk- naturvitenskapelige klasse

Vice President, Class of
Natural Sciences,
Kenneth Ruud

Lise Øvreås (left) and Gunn Elisabeth Birkelund (right).
Terje Lohndal (left) and Kenneth Ruud (right).
Foto/photo: Einar Kornstad og Unni Irmelin Kvam / DNVA.

Akademiets råd og utvalg Committees

Utvalg for vitenskapsrådgivning

The Academy's Science Advice Committee:

Leder, professor i samfunnsøkonomi / Chair, Professor in Social Economics,
Jørn Rattsø, (NTNU).

Akademiets utvalg for klima, miljø og ressursbruk

Committee for Climate, Environment and Resource:

Leder, professor i biologi / Chair, Professor in Biology, Nils Chr. Stenseth, (UiO).

Forskningsetisk utvalg / Committee of Ethics:

Leder, professor emerita ved Institutt for privatrett / Chair, Professor of Law,
Kirsti Strøm Bull (UiO).

Akademiets menneskerettskomité

The Human Rights Committee: Leder, professor

Institutt for privatrett / Chair, Professor of Law, Hans Petter Graver (UiO).

Komité for geomedisin / Committee for Geomedicine:

Leder, seniorforsker Veterinærinstituttet / Chair, Senior Researcher Norwegian
Veterinary Institute, Aksel Bernhoft.

Krigen i Europa, klimaendringer og energikrise har preget 2022. Disse temaene er også drøftet i Akademiet. Vi har arrangert to store møteserier, en om bærekraftig hav og en om energisituasjonen i Europa. Begge disse aktivitetene inngår som en del av Akademiets arbeid med å gi vitenskapsbaserte råd til politiske beslutningstakere. I året som gikk, delte Akademiet ut Kavliprisen og Abelprisen for fremragende forskning.

Akademiet har tre grunnpillarer. Medlemsorganisasjonen, forskningsprisene og vitenskapsrådgivning. Akademiet ble stiftet i 1857.

Om Akademiet

Det Norske Videnskaps-Akademi er en frittstående og landsdekkende medlemsorganisasjon med hovedformål å fremme vitenskap nasjonalt og internasjonalt. Akademiet arrangerer faglige møter og symposier, og representerer norsk vitenskap overfor utenlandske akademier og internasjonale organisasjoner. Akademiet har ansvar for utdelingen av flere priser for fremragende forskning.

The war in Europe, climate change and the energy crisis have all had their impact on 2022. These topics have also been debated in the Academy. We have organized two meeting series; one about sustainable ocean and one about the energy situation in Europe, as part of the Academy's work towards science for policy. In the past year the Academy also celebrated The Kavli Prize and The Abel Prize.

The Academy has three basic pillars: the member organization, the science prizes and science advice.

About the academy

The Norwegian Academy of Science and Letters is an independent and nationwide member organization founded in 1857, with the main purpose of advocating for science nationally and internationally. The Academy organizes academic meetings and symposia and represents Norway in international academy organizations. The Academy is responsible for awarding several scientific prizes.

dnva.no

